

Mødenotat

Mødedato	17. december 2018
Møde	Dialogmøde vedr. landbrugets muligheder for at binde kulstof som klima-indsats
Mødested:	Axelborg, København
Udfærdiget af	Erik Fog / Økologi Innovation / erf@seges.dk / +45 8740 5490

Dialogmøde til drøftelse af rapportudkast fra projektet ”Økologisk jordbrug som bidrag til at nå klimamålene”.

Deltagere

Landbrug & Fødevarer:

- Tilde Jacobsen
- Thomas Holst
- Lars Holdensen
- Anne Sofie Sørensen

Biogasbranchen:

- Bruno Sander Nielsen

Landbrugsstyrelsen:

- Adam Høyer Lentz
- Katja Christensen Wolfhechel
- Kim Lemming
- Rasmus Bugge

Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet:

- Rose Maria Laden Holdt

SEGES:

- Kristian Piil
- Erik Fog

Baggrund

Deltagerne var indbudt til dialogmødet for at drøfte de mulige effekter på landbrugets drivhusgasudledning, der potentielt ligger i, at arealer omlægges fra konventionel til økologisk drift med en større andel græsmarker.

Som udgangspunkt for drøftelserne var udsendt et udkast til rapport, der var udarbejdet i projektet "Økologisk jordbrug som bidrag til at nå klimamålene".

Deltagerne repræsenterede centrale personer i Landbrug & Fødevarer, der dels arbejder med drivhusgasreduktioner i landbruget, dels arbejder med udvikling af økologisk jordbrug. Desuden deltog en repræsentant fra biogasbranchen, der også har en vigtig rolle i at få omsat ændret arealanvendelse til positive klimaeffekter.

Fra Landbrugsstyrelsen deltog en række centrale medarbejdere, der arbejder med de forskellige ordninger, der regulerer såvel landbrugets anvendelse af gødning som arealanvendelsen og miljøregulering.

Ligeledes deltog en medarbejder fra Energi-, Forsynings og Klimaministeriet, der arbejder med klimaregulering af den "ikke-kvotebelagte" sektor.

Fra SEGES deltog projektmedarbejderne fra projektet.

Dialog-emner

Der var en engageret debat om både ideen med at bidrage til klimamålene gennem omlægning til økologisk drift med græsmarksdyrkning og om de forskellige punkter i rapportudkastet.

Biogas

Flere fremhævede, at det vil være nærliggende at dyrke mere græs til proteinfremstilling og derefter udnytte reststrømmene til biogasproduktion, hvorved der opnås yderligere klimafordele.

Man bør i den forbindelse synliggøre, at det samtidig kan være med til at udfase brugen af konventionel husdyrgødning i økologisk planteavl.

Dokumentation af kulstofbindingen i græs

Det blev fremhævet, at den konkrete kulstofbinding i f.eks. græs skal dokumenteres, for at det kan medregnes i den nationale klimaopgørelse.

Det forventes, at Aarhus Universitet vil kunne levere det beregningsredskab, der skal bruges (C-Tool), og at Landbrugsstyrelsen har de nødvendige indberetninger for at kunne dokumentere afgrødefordelingen for hele landbrugsarealet.

Græssets varighed og kulstofmætning i jorden

Det blev også drøftet, hvordan græssets varighed (hvor mange år det ligger inden det pløjes op igen) har betydning for den konkrete kulstofbinding og for udviklingen af lattergas.

Jo længere tid, græsset ligger, des mere kulstof kan det samle i jorden.

Det er vigtigt at undgå kvælstofudvaskning efter ompløjning af en græsmark ved at have afgrøder og efterafgrøder, der kan udnytte kvælstoffet, der frigives af græsset.

På sigt – dvs. efter ca. 20 år med varigt græs – forventes den årlige kulstofbinding at komme i balance med den årlige mineralisering, så der ikke længere er nogen nettobinding.

Det kan blive vigtigt på den lange bane – efter 2050.

Lattergassens rolle

I håndteringen af græs og husdyrgødning spiller lattergas en vigtig rolle for den samlede klimaefekt. Det er derfor vigtigt at få bedre afklaring på, hvordan man konkret kan mindske dette bidrag gennem den rette håndtering.

Udvinding af protein fra græsmarker

Muligheden for at udvinde protein fra græsmarker via bioraffinering blev fremhævet som et vigtigt potentiale, som der skal holdes øje med.

Selvom teknikken endnu ikke er færdigudviklet og sat i produktion, vil det kunne få stor betydning for den drivhusgasreduktion, der skal sikres efter år 2030.

Økologiens rolle i udviklingen

Muligheden for at omlægge til græsproduktion bør tænkes som et tiltag for hele landbruget, hvor den økologiske del kan ses som et del-bidrag med de særlige muligheder, der ligger i den økologiske produktion.

Man må også huske at nævne, at en omlægning til økologisk produktion typisk vil reducere den samlede produktion, og at det vil kunne medføre behov for en større produktion i andre lande, hvor det så kan medføre en øget drivhusgasudledning.

Spørgsmål til "den østrigske model"

I rapportudkastet var beskrevet en model, der anvendes som en frivillig ordning, hvor landmænd ved hjælp af jordprøver dokumenterer en lagring af kulstof, som derefter genererer nogle kulstofcertifikater, der kan sælges til virksomheder og andre.

Det fremgik af drøftelserne på mødet, at det er vigtigt at en sådan dokumentation via jordprøver er troværdig, og at der er passende sanktioner, hvis kulstofindholdet senere falder igen.

Måltrettet regulering

Det var en forventning, at omlægning af korn og majs til græsdyrkning vil blive et vigtigt tiltag i forbindelse med den målrettede regulering.

Der skal store arealer til, og derfor var forventningen, at bioraffinering af protein fra græs også skal bruges til konventionel produktion for at få tilstrækkeligt mange arealer med.

LULUCF-beregninger

Der kom nogle vigtige præciseringer af de officielle LULUCF-beregninger, der var omtalt i rapporten.

Andre vigtige faktorer omkring øget økologisk omlægning

Det blev påpeget, at en øget omlægning til økologisk produktion også vil påvirke foderimporten, ligesom det er vanskeligt at sige, om der kommer en stor efterspørgsel efter økologiske grise- og fjerkræprodukter, eller der snarere bliver tale om en kostomlægning til mere plantebaseret kost.

Der var stor tilfredshed med at få kvantificeret, hvad der kan ske gennem en øget økologisk omlægning, og det blev aftalt, at mødets kommentarer blev brugt til at gøre rapporten færdig.